

åkallan på gammalkyrkliga motiv, där den unisona manskören utför officiantens partes, medan hela kören svarar »Dig vare ära i evighet». Det måste emellertid sägas, att detta textligt sett mycket förtjänstfulla parti i oratoriet knappast fått en motsvarande musikalisk dräkt.

Koralernas mellanspel liksom ackompanjeringen till de större kör-satserna utfördes av orkester; till evangelistens och de övriga solisternas partier skötte flygeln ackompanjemanget utom i fråga om Kristusorden, där orgeln trädde in.

A. Adell.

Kyrkomusikalisk forskning och praxis.

För kännedomen om medeltidens allmänna kultur är kunskapen om denna periods kyrkliga organisationer av utomordentlig vikt. Kyrkan intog den centrala ställningen i staten och sträckte sitt inflytande ut över varje detalj, som gick utanför det animala livets enklaste nödortf; hon övervakade sina barn från vagn till graven, för varje viktigare tilldragelse i deras liv hade hon noggranna föreskrifter och in i enskildheter gående regler. Kyrkans kultureremoniel ingick i det allmänna som en integrerande del men av vida högre, symbolisk art; dess fester voro hela samhällets, liksom omvänt varje förhandling, huru världslig den än månne vara, blev omramad och helgad av kyrkliga ceremonier. Det är därför naturligt, att denna kyrkas musik också blev samhällets i en vida universellare och naturligare utsträckning, än vi numera ens förmå föreställa oss. Om musikens stora roll i katolsk gudstjänst torde icke behöva ingående ordas. Man kan lugnt fastslå, att den allt från kristendomens första dagar intagit en ställning, sidordnad med denna religions egna heliga texter. Jag finner detta uttalades sanning bevisad av det faktum, att musiken *icke blott* var och alltjämt är av *beledsagande roll* inom den katolska kulturen, *den är*

understundom själv kult, helig kult-handling. Under det att den katolska mässans ingångsstycke, *introitus*, har karaktären av beledsagande musik, som blygsamt bör hålla sig i bakgrunden, finnes det återigen andra sånger, de s. k. responsoriala solomelodierna, *graduale, alleluia, tractus*, vilka ha liturgisk egenrätt, själva äro liturgi och icke ha att beledsaga någon liturgisk handling. Musiken, förbunden med ordet, är inom katolsk liturgi med kulthandlingen likaberättigad.

Om en faktor av så genomgripande betydelse för såväl samhällets som varje enskild människas liv försummas vid en undersökning av medeltidens allmänna habitus, äventyras riktigheten i bilden härav därhän, att vi i själva verket torde få en vrångbild. Varje kulturepok måste ju bedömas ur dess egna förutsättningar, ej ur våra, medeltidens människa bör ses i sitt förhållande till den stora maktfaktor, som heter kyrkan.

Under sådana förhållanden är det blott naturligt, att den kyrkliga musiken förmår avspegla åtminstone något av medeltidens eget liv. På kultens utformning hade generation efter generation arbetat, till dess den förelåg som ett avslutat helt. Men under det att ett dylikt resultat kan sägas vara uppnått re-

dan på 700-talet i vad gäller de väsentligaste formernas texter, förhåller det sig annorlunda med musiken. Väl fanns det viktigaste melodimaterialet vid ungefär samma tidpunkt, men till följd av den otillfredsställande dräkt, vari melodierna kläddes, uppstodo en del olikheter i traditionen på skilda håll. Sångledarens minne, icke handskriftens nottext var den egentlige bäraren av meloditraditionen; men människans individuella skaplynn och förmåga av att hålla i minnet var givetvis då, som nu, alltför olika, för att ej den melodiska traditionen skulle bli på mångahanda vis förändrad. Då genom Guido's av Arezzo notskriftreform på 1000-talets början större skärpa och klarhet kunde uppnås i det grafiska återgivandet av melodilinjien, erhöles väl en garanti för dennas integritet i stort, men det skedde på bekostnad av en hel del obestämda figurer och toner, vilka icke läto sig placeras på det av Guido utexperimenterade linesystemet. Melodilinjien blev »förgrovad», dess finare nyanser försvunno. De nu uppstående, skriftliga traditionerna inom skilda geografiska områden förmå vi emellertid utan svårigheter avläsa, då notskriften ej längre lämnar några tvivel om tydningen. Det visar sig då, att vi i stort sett kunna skilja mellan en *romansk* och en *germansk* läsart. Till det romanska området plägar man räkna Italien (dock kanske med en viss reservation för Norditalien), Frankrike (d. v. s. franskspråkiga delar) och England, till det germanska: Tyskland, Österrike och Schweiz (d. v. s. delar med tysktalande befolkning) samt slaviska länder. Emellertid uppstår en musikalisk blanddialekt i sådana områden, som antingen ligga på gränsen mellan de tvenne nämnda

kulturerna, t. ex. Schweiz, Elsass-Lothringen, Belgien eller också s. a. s. i en utkant, där emellertid de båda kulturcentra haft möjligheter att verka, t. ex. i de nordiska länderna. Hittills har forskningen kunnat taga hänsyn till endast ringa delar av det material, som i själva verket finnes, men det ligger utom allt tvivel, att en, all väsentlig medeltida kyrkomusik i Sverige omfattande, utgivning av de liturgiska melodierna med aktgivande på alla betydande källor härför, skulle möjliggöra en undersökning i stort av de melodiska läsarterna inom detta material, varvid förmodligen sådana påtagliga fakta kunde bringas i dagen, som skulle skänka en helt ny och ingående kännedom om svensk medeltid i dess förhållande till det sydliga Europa. Ty en dylik undersökning vore i stånd till att ej blott rent statistiskt väga och mäta det tyska resp. romanska inflytandets styrka inom den svenska kyrkan, utan även påvisa viktiga andliga ordnars betydelse för den katolska liturgins utformning på svensk botten.

Det finnes nämligen även andra skiljaktigheter i melodiavfattningarna än de, som gå tillbaka på motsatsförhållandet romanskt-germanskt. Cistercienserna och dominikanerna hava självständigt utformat den katolska kyrkans musikaliska dräkt; i synnerhet är den *cisterciensiska* traditionen rätt enkel att urskilja. På grund av dogmatiska betänkligheter gent emot melodier av större omfång (mellan den högsta och lägsta tonen) än 12 tonsteg, lät nämligen som bekant cistercienserordens grundläggare, den h. Bernhard av Clairvaux, i den för detta sällskap till grund liggande koralavfattningen nedskära alla gregorianska melodier, som gingo

utanför ett »dodekachordon». Väl är det sant, att de flesta gregorianska sånger hålla sig inom ett vida beskedligare omfång (oftast en nona), men ej desto mindre förekomma tillräckligt många fall, där den h. Bernhard fick användning för sin musikfientliga slaktarkniv. På dylikt sätt beskurna melodier i en handskrift, varom man eljest kanske ingenting vet, ge en värdefull ledning vid proveniensfrågans bedömning, men än mer av vikt är dock möjligheten att tämligen ingående konstatera cistercienserordens styrka inom de olika stiftet i Sverige. Flera forskare äro som bekant eniga om att tilldela den h. Bernhards orden ett avgörande inflytande på utbildningen av Sveriges äldsta liturgiska tradition.

En annan tradition representeras av *dominikanerna*, den orden, som från 1220-talet och framdeles intill reformationstidens inbrott utövat ett ständigt växande inflytande på den svenska kyrkans utbyggnad och de lärda studiernas utveckling. Både dominikaners och franciscaners betydelse för den latinska poesin också i Sverige har varit länge känd och kunnat i allt högre grad påvisas. Med den accentuerade, rytmiskt likformigt byggda poesins allenaherravälde från slutet av 1100-talet följde uppkomsten av en friare kyrklig komposition, som i högre grad än någonsin tillförne tog intryck av, ja till och med uppbländades med profanmusik. Därvid förtjäna den svenska religiositetens bidrag en ingående undersökning, ej minst den tradition, som fick fäste inom Birgittinerorden med dennas originella bidrag till den liturgiska musikens redan förefintliga grundfond: det Marianska veckoofficiet.

Överhuvud är senmedeltidens musik av stort historiskt intresse men föga känd hittills. De under starkt österländskt inflytande på 800-talet uppkomna formerna trop, sekvens, rimofficium, accentuerad hymn blevo av en oerhörd betydelse för icke blott kyrkans utan hela den västerländska tonkonstens utveckling. Liturgiskt sett inneburo de intet av större värde, litterärt och musikaliskt skulle de alla inemot medeltidens slut förvildas, men bilda under sin gemensamma blomstringstid, omkring 200 år (1150—1350), ett av den västerländska kulturens älskligaste uppenbarelser. Dessa verk angå i eminent grad den litteraturhistoriska forskningen, ha ej heller av denna förbisetts. Det 55 band omfattande samlingsverket *Analecta Hymnica medii ævi* har under åren 1886—1919 utgivit många tusen troper, sekvenser, hymner och fullständiga rimofficier, ja deras sammanlagda antal torde uppgå till c:a 30- å 40,000. Vad som undgått detta väldiga verks utgivare och medarbetare är, så långt jag för Sveriges vidkommande kunnat konstatera, så försvinnande litet, att de ur dess material dragna slutsatserna knappast kunna rubbas genom ett och annat fynd av nya texter.

Främsta intresset bör under sådant förhållande ägnas de nya formernas musik: tonarter, tonsystem, periodbyggnad och stil. Den senare medeltiden karakteriseras av den folkliga musikens starkare inverkan på kyrklig. Men den profana tonkonsten använde sig av andra tonarter än den gregorianska koralen, dess tonsystem kände till andra, den kyrkliga konsten främmande eller åtminstone officiellt av henne icke erkända intervall, dess uppbyggnad och stil var härledd ur

dess rytmiskt-accentuerade struktur och huvudsakliga karaktär av danssång. Inom sekvensen, tropen och den nya hymnen härska en välbalanserad uppbyggnad, så regelbunden, att den så småningom urartar till schablon, inom rimofficiet är det i tillämpliga delar samma förhållande. Där härskar dessutom den västerländska skönhetsideal mera motsvarande art av melismatik, som vi kalla interpretationsmelismatik till skillnad från österlandets interpunkterande. Den har icke blott gripit fast i alla officiets responsorier, även dagkursens från början vida enklare solomusik, utan även — mot all liturgiskt-musikalisk tradition och mot dess egen natur — antifonerna, bärarna av den enkla körpsalmodin. I samband med antifonens lösgörande från psalmodin, d. v. s. från det växelvisa sjungandet av en psalm, hade dess karaktär förändrats till en melismatisk sång utan egenheter i uppbyggnaden; därmed följde i släptåg psalmtonernas förfall, differensernas förenkling och utbytande mot nya. Allt detta visar hän på en ny, för den gamla liturgiska uppfattningen främmande grundsyn på även musikens roll inom gudstjänsten, pekar mot nya skönhetsideal, t. ex. den egendomliga vandrigen i tonarter från antifon till antifon, från responsorium till responsorium, något som återigen pekar mot Österlandet.

Studiet av de sköna konsterna kan i regel anses tjäna tvenne herrens tillika: vetenskapen och konsten själv, det levande livet, den praktiska utformningen av vår egen tids konst. Kunskapen om den medeltida liturgiska musiken kan bliva i icke mindre grad en levande, som befruktar nutida praxis. Ett utgivande av t. ex. samtliga i Sverige

använda hymnmelodier skulle skänka oss en rik och skiftande melodiskatt av ädlaste slag. Den har vaskats, likt guldet ur jordens slagg, dess karaktär är högtidlig ro och upphöjdhet över dagens skiftande meningar, den har tjänat gångna släktled av våra fäder och varit ett samfällt uttryck för deras längtan och hopp. Med största utsikt till framgång skulle dylika melodier kunna och böra införlivas med svenskt gudstjänstlivs praxis. Om därvid några sånger från vår egen tid få maka åt sig, betyder detta i själva verket ingen förlust. Det ligger nämligen i den medeltida musikens kynne, att den giver uttryck för det allmänna och typiska men icke för den enskilda människans känslöstämningar och subjektiva syn på tingen. Detta är ingalunda någon konstruktion utan ett av nutida forsknings, speciellt den etnografiskas säkraste resultat: den primitiva musiken laborerar med typer, som ständigt, för en nutida åhörare till fullkomlig leda, upprepas. Sålunda sjöngos de långa hjältedikterna, Odysseéns och Iliadens, likaväl som de nordiska och slaviska, av väldiga bragder fyllda epos. Stelnade till rytmiska bestommar, versskemata (hexameter o. s. v.) ha de fortlevat in i våra dagar, medan den levande melodins kött, som klädde dessa skelett, alldeles förintats. Inom den gregorianska musiken spåras detta om primitiv musik erinrande stadium på mångahanda vis. Men en på dylikt sätt funtad tonkonst, även i sin rikaste och konstfullaste form, bär ett drag av något typiskt, något över det personliga höjt, eller kanske rättare, något utanför det personligas och individuellas sfär beläget allmänmänskligt. Utsprungen ur folkets ensartade känsla inför

dess religions sanningar, har dylik musik bibehållit sin universella och allmänmänskliga prägel.

Vi veta, att kunskapen om människan själv som en värld för sig, som en individ med egna känslor, är ett renässansens och humanismens kännetecken. Den period i mänsklighetens utveckling, som bär renässansens namn, är också i själva verket en avslutning av medeltiden; dess jagbetonade och oroliga musik är vitt skild från den gregorianska koralens upphöjda ro och objektivitet. Det är sålunda blott naturligt, att den musik, som under medeltiden var den enda konstmusiken och som hade till uppgift att ställa varje människa inför hennes skapare och herre, på ett helt annat sätt förmådde göra detta, än den nutida kyrkomusiken i allmänhet förmår. Vad en människa vill söka inom kyrkan är ro och upphöjdhed, objektivitet och visshet. Hon vill icke inom kyrkans murar höra samma ting som å en konsertlokal, ty eljest går hon lika gärna till det senare stället, varest musikutförandet med all sannolikhet är vida bättre än i kyrkan. Men om de texter, som framföres i kyrkan, vilja göra anspråk på allmän-giltighet och upphöjdhed över livets tusen tillfälligheter, så gäller detta anspråk i ej mindre grad för den liturgiska musik, som skall framföra det gudomliga ordet. *Smakförsämningens gift hotar den allmänna musikkulturen i Sverige vida mindre från danslokalernas jazz- orkestrar än från de frikyrkliga samfundens koralböcker.* De kyrkliga riktningar, som upptaga dagens slagdängor, ge därmed måhända prov på en icke föraktlig psykologisk skarpblick men ingalunda på den känsla för helgd och upphöjdhed, som bör präglade det religiösa i

alla dess yttringar. Att även den svenska statskyrkan i någon liten grad råkat skatta åt det populära, då det gäller nya psalmmelodier, kan jag endast med beklagande konstatera. Desto större glädje bereder det därför att iakttaga de strävanden inom Sveriges kyrka, som avse ett återknytande mellan nutida gudstjänstlig praxis och den på gammal medeltida grund fotande protestantiska, som utbildades under reformationsårhundradet.

Att den allmänna musikaliska smaken och bildningen i vårt land ingalunda skulle fara illa av en ökad bekantskap med och kännedom om gregoriansk koral, torde få anses rätt säkert. Den åtskilligt högre allmänbildning i musikaliska ting, som man finner hos de sydligare folken, italienare, fransmän och tyskar m. fl. mot i Sverige, låter sig ingalunda förklara såsom enbart resultatet av »större förhållanden», såvida vi ej i detta uttryck inlägga en långt djupare mening; ty just dessa större förhållanden ha möjliggjorts tack vare medeltidens allmänna och ingående arbete på tonkonstens område. Ingen katolsk präst har någonsin dispenserats från sång och undervisning i musikens elementa. »Clericus, qui non cantat, non clericus completus» hette det redan under medeltidens tidigaste del och gäller än i dag. Vid skolor undervisades alltid, ja nästan huvudsakligen i sång, varifrån ingen alumn förr erhöll befrielse. Vid universitetet tillhörde musikens studium det s. k. quadrivium och det är först efter humanismens seger, som de musikprofessurer, vilka alla universitet förr ägde, försvinna. Varje dag under året klingade, fordom som nu, den gregorianska musiken i stifts- och kollegiatkyrkor, i katedraler, i skolornas kapell och

klostrens tempel. Huru skulle den närvarande menigheten kunna undgå att skolas i denna musiks stränga stil? Med eller mot sin vilja måste man så småningom inpränta dess toner. Och huru rikt är ej dess register: från den antifonala psalmodins högtidliga recitativartade föredrag av den liturgiska texten till responsorialmelodiernas rikt utsirade, solistiska rankor! Till och med det profana årets dagar fingo namn efter introitus-sångens begynnelsetext i vederbörande dags högmässa: söndag Iudica, söndag Lætare o. s. v. äro än i dag inom den katolska kyrkan levande tidsbegrepp. — Jag erinrar också om, huru den högre musikodlingen även i Sverige direkt anknutit till den gregorianska musikpraxis. Den flerstämmiga musikens förnämsta alster, sådana de framtråda i Isaaks, Palestrinas, Orlando di Lassos, Jakob Meilands ädla tonverk, ha sjungits i Sverige vid stifts- och katedralskolorna, t. ex. i Västerås och Uppsala, varefter en stark livaktighet i den högre musikens tjänst förspörjes under det efter reformationstiden följande seklet. Dessa katedralskolors musik fotar på den katolska tidens praxis, men den dog och måste dö, därför att den nya religionens vackra musikaliska upptakt ej åtföljdes av den sköna melodi, om vilken den gav förhoppning, utan av en — generalpaus.

En nutida allmän musikalisk kultur i vårt land behöves för visso inga direktiv angående de alster, som skola stå på konsertprogrammen, och vad som skall övas och icke övas i skolorna, den skulle icke taga emot några råd; men förvisso behöves något av medeltidens syn på musikens betydelse som en nöd-

vändig och god gåva och icke en lyxartikel ingå i det allmänna medvetandet. Det svenska folket har till sitt övervägande flertal icke råd att gå på konserter, där dessa nu överhuvud stå till buds; i synnerhet gäller detta landsbygdens befolkning. Den musikaliska källa, vid vilken det skall släcka sin törst efter musik (och det *har* törst!) blir i de flesta fall den, som sorlar i kyrkan eller bönhuset. Det är med sorg man *tvingas* säga, att dess flöden kunde vara renare... Betydelsen av vana och uppfostran är ju allbekant. Mätte icke de dåliga vagnorna vara alltför djupt rotade och den förvända uppfostran ha krökt vårt folks musikaliska ryggrad. — Forskningen har visat, att alla nedgångsperioder i tonkonstens historia uppvisa *ett övermått av instrumentalmusik* på sångkonstens bekostnad. Instrumentalmusik, ensidigt odlad, leder till massverkan, virtuositet och lyxkonst. Vår tid torde behöva mer av sångkonst utan instrumentalt inslag, alltså a capellamusik. Den gregorianska musiken är ej blott lämpad för ett dylikt ändamål utan i eminent grad den absoluta sångmusiken. Dess övning och åhörande ge dessutom en *av ingen art tonkonst uppnådd skollning i melodik*, något som den romantiska och hyperromantiska musiken i allt för hög grad försummat.

Ropet på hjälp åt vår inhemska musikkultur, den lilla som finnes, har i dessa dagar ljudit särskilt starkt. (Jag erinrar om t. ex. Musikkulturs 1. häfte 1928.) Skall det bli den svenska kyrkan, som upptager sin fallna mantel och ånyo bereder tonkonsten ett skyddat hem? Det finnes tecken, som tyda därpå.

Carl Allan Moberg.

Recensioner.

Gunnar Jeanson och Julius Rabe: Musiken genom tiderna. En populär framställning av den västerländska tonkonstens historia. Gebers förl. 280 s. 10 kr.

Det är icke de tvåhundraåttio sidorna, som göra detta arbete förtjänt av epitetet »betydande». Kvantiteten är ju inte så överväldigande. Det är ämnets behandling och framför allt den intressanta epokinledningen, som göra arbetet betydande.

Ehuru det inte är någon mot kyrkomusiken särskilt orienterad musikhistoria, erbjuder den icke desto mindre ovanligt mycket av intresse för den, som huvudsakligen intresserar sig för kyrkans musik. Dess framställning av den gregorianska kyrkosången är synnerligen intressant och vittnar om både god förståelse för denna icke för alla lättillgängliga musik och en grundlig insikt i dess teori och i de senaste forskningsresultaten angående gregoriansk musik. Framställningen stöder sig ofta på den kände forskaren på detta område, Peter Wagner. Författarna äga på varje punkt en ovanlig förmåga att göra föremålet för deras behandling tillgänglig för läsaren. Detta är av stor betydelse särskilt på denna punkt, där, såsom det också framhålles, den vid den efterwagnerska musikens bullrande orkester och moderna harmonik vanda människan har svårt att finna musikaliska skönhetsvärden. Att så är förhållandet, beror på ett faktum, som synnerligen energiskt framhålles av auktorerna, nämligen att den gregorianska sången har ett orientaliskt ursprung. Den härstammar från den synagogala sången samt från den syriska och iranska och väl även från den armeniska folksången, under det att den saknar beröringspunkter med den grekiska musiken.

Nästa epok inom kyrkans musik börjar omkring år 800, då den polyfona musiken börjar vinna utbredning, framför allt i Nederländerna. Denna polyfona musik avslutas med Josquin de Près och Palæstrina. Härigenom vinner man en synnerligen dekorativ avslutning av denna epok.

Ytterst intressant är behandlingen av de båda parallellföreteelserna opera och oratorium. Det framgår fullt tydligt av framställningen, att liksom operan framspang ur de kyrkliga skådespelen och passionerna och därvid var påverkad av dessa, så återverkar dess monoida musik på kyrkans. Arian tränger in i gudstjänsten. Det personliga och subjektiva undantränger den »transcendentala» musiken. Känslan tager intelligensens plats, och

det objektiva och upphöjda ersättes med det subjektiva och upplevbara eller upplevda. På samma gång råkar den lutherska psalmen i dekadans genom den från pietismens sångböcker sig utbredande andliga sången. Den var söt och sentimental i melodien och vekligt lösaktig i harmonierna. Den lutherska koralens manliga kärvhet avlöses av en feminin känslighet. Då kommer Bach såsom räddaren av kyrkans musik. Det objektiva, evighetspräglade, överpersonliga kommer åter till synes. Intellettet uttränger den sentimentala känslsamheten. Den känsla, som bevaras, är den ödmjuka andaktskänslan inför den Helige. Den biografi över Bach, som avslutar detta första band, är ypperlig och har vid sin sida en annan därmed fullt jämförlig av Händel, barockens genialiske mästare.

Detta på en gång underhållande och vetenskapligt exakta arbete förtjänar spridning, inte minst för dess ypperliga behandling av kyrkomusiken.

Gunnar Rosendal.

Vår Sång. Utgiven av Sveriges Körförbund. Red.: S. Appelquist, Jönköping. Nr 2—3, 1927.

Såsom en festskrift till och såsom en erinran om den allmänna svenska sångfest, som förra året anordnades av Sveriges Körförbund, utgavs en tidskrift, benämnd: Vår Sång. Jämte skildringar från festen och från arbetet inom de olika till förbundet anslutna hembygdskörerna förekomma däri även meddelanden från grannländernas profankörssammanslutningar. Tidskriften, som under innevarande år skall utgivas såsom stående tidning med 10 nummer, utgör närmast en motsvarighet till Manskörsförbundets äldre organ. Det ger en intressant inblick i det energiskt arbetande förbundets liv. A. A.

Rudolf Otto, Gustav Mensching, René Wallau: Liturgische Blätter für Prediger und Helfer. Reihe II, Heft 3, 4. Leopold Klotz, Gotha. Pris Mk. 1:60 och 2:— resp.

Redan vid tidigare tillfällen hava i denna tidskrifts spalter dessa »Liturgiska Blad» blivit omnämnda (se sid. 95 och 121 årg. 1927). De hava utgått från den liturgiska riktning, som i professor Rudolf Otto i Marburg har sin ledare. På kort tid har ett stort antal häften innehållande reformförslag till gudstjänstordningar av allehanda slag utgivits. För en svensk läsare synas de huvudsakligast ha intresse

såsom uttryck för den uppjagade fart, med vilken man nu i Tysklands evangeliska kretsar fabricerar dylika gudstjänstordningar. Man behöver väl hålla i minnet, vad en av utgivarna av dessa häften, Lic. Mensching, skriver i förordet till det allra sista: »Ingenting ligger oss fjärrare än att vilja erbjuda någonting slutgiltigt, som kritiklöst skulle kunna övertagas. Fastmer är det vår önskan att giva eggelse åt dem, som kunna göra det bättre än vi. Vi ville erbjuda det mångahanda av berättigade förslag till utgestaltningar utan hänsyn till det enskildas 'riktning'». I det sist utkomna häftet äro samlade ett flertal konfirmationsritual, och bland författarna märkas åtskilliga av de mest omtalade av de liturgiska riktningarnas ledare: Lic. Wallau i Frankfurt a. M. och Lic. Horn, Berlin, må här nämnas. Ganska påfallande är, att man ofta utesluter församlingssången och låter den ersättas av en i korus läst psalmvers eller ett bibelord. Det näst sista häftet utgör en samling bönepsalmer för läsning och ordnade i anslutning till det av Otto, efter Linderholm, reviderade kyrkoåret. Samlingen är utförd av Lic. Knevels, som tidigare sammanställt nyare religiös poesi. Samlingen har sitt intresse, enär den bjuder den yngre, ehuru icke den yngsta, religiösa diktningens alster i Tyskland.

A. A.

Melodier till Svenska Mässan. Utdrag för församlingens bruk ur 1923 års Missale. Stockholm, Diakonistyrelsens förlag, 1923. Häft. kr. 0: 75, inb. kr. 1: 25.

Det är det liturgiska bihanget till förlagets kända koralpsalmbok, som nu utgivits separat, och man är förlaget stor tack skyldig härför. Mot redigeringen av denna folkupplaga av missalet torde dock en eller annan anmärkning kunna göras. I första rummet må beklagas, att vid introitus-antifonierna musik upptagits endast för församlingens partier, icke för prästens. Önskar man utföra dessa antifonier såsom växelsång mellan tvenne körer — förvisso det lämpligaste sättet, på vilket de kunna utföras — är boken sålunda oduglig. Man hade saklöst kunnat stryka åtskilliga av de tämligen värdelösa alternativen samt i allmänhet nöjt sig med att behålla endast Moréns och Olssons kompositioner. Så hade bokens omfång icke behövt ökas, även om prästens partier medtagits, och församlingen hade knappast känt någon saknad efter det, som den gått miste om. Önskvärt hade ock varit, att ett par av de bättre melodierna till Helig (i mässans början) hade införts, för den händelse man vill låta kören sjunga detta moment. — Det tekniska utförandet är värdadt, och priset, om än icke billigt, så dock icke oskäligt.

K. P.

Meddelanden.

Geheimrat Smend ägnar i Monatschrift für Gottesdienst und kirchliche Kunst (Januarihäftet 1928) några sidor åt en redogörelse för sin »Schwedenfahrt». Utrymmet tillåter icke — i varje fall icke i detta nummer — en granskning av den i flere hänseenden ganska intressanta och mycket sympatiskt hållna artikeln. Vi nöja oss för i dag med att beklaga de icke få missuppfattningar både av vad han hört och sett, som den frejdade författaren gjort sig skyldig till. I all synnerhet smärtnar det oss, att tyskarna genom artikeln få lära sig, att nattvardsfirandet i Sverige är skilt från högmässan på morgonen och »genomgående firas om aftonen».

Från Norge. Generalförsamlingen i Den norske kirkes presteforening har beslutat tillsätta en liturgisk nämnd. Generalförsamlingens centralstyrelse har på möte den 15/11 1927 uppgjort stadgar för nämnden. Enligt dessa skall nämnden bestå av 5 medlemmar. Nämndens uppgift är att genom föreningens centralstyrelse

dels avge utlåtanden i liturgiska frågor, när sådana önskas av kyrkodepartementet eller biskopsmötet, dels för de nämnda myndigheterna framlägga förslag, när sådant befinner sig önskvärt. I § 3 heter det: »Nævnden skal arbeide med vor kirkes liturgiske opgaver saaledes at udviklingen i vort gudstjenesteliv stadig holdes i pakt med vort folks kristenliv med sigte paa at fremme dette, og saaledes at udviklingen ikke sker i brud med, men i sammenhæng med det som hittil er gjort. Videre at sørge for at den norske kirke nyttiggjør sig det tilfang av liturgisk tradition som den almindelige kristne kirke raader over og likeledes det initiativ som vor tid viser paa liturgiens omraade; begge dele i den utstrækning som vore norske kirkeforhold og vort kristenlivs former naturlig kan nytte det til gudslivets fremme. Her blir det nævndens opgave at fremlægge forslag til utbygging av særlige andagtsformer og at arbeide med de — mindre — ændringer som kan være paakrævet i det bestaaende». Enligt § 4 bör nämnden